

บทที่ 6

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

หนังตะลุงเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่แสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์วิถีชีวิตและภูมิปัญญาของท้องถิ่น มีบทบาทอย่างมากในการให้ความบันเทิง การถ่ายทอดความคิด สาระความรู้ และคตินิยมต่างๆ แก่สังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่เสริมสร้างความสำนึกในคุณค่าของท้องถิ่น และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ภาคใต้เป็นแหล่งสังสมวัฒนธรรมต่างๆ โดยเฉพาะหนังตะลุงก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดเกี่ยวกับศิลปะการแสดงที่เก่าแก่และได้รับการสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันนี้สังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก อันเนื่องมาจากการพัฒนาทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านคมนาคม ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสารสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ส่งผลให้เกิดการเสื่อมสลายของทางวัฒนธรรมและหนังตะลุงก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวด้วย ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาเรื่องหนังตะลุงจะทำให้ได้รับรู้ถึงสาระประโยชน์ต่างๆ ที่หนังตะลุงได้ทำการถ่ายทอดสู่สายตาผู้ชม และเพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมหนังตะลุงให้อยู่กับลูกหลานไทยสืบไป

โดยการวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาการแสดงหนังตะลุงของคณะหนังฉัตร ธรรมโฆษณ์ เนื่องจากท่านมีชื่อเสียงโด่งดังมากในการแสดงหนังตะลุงของทางภาคใต้ จนได้รับการยกย่องให้เป็นปรมาจารย์ที่นายหนังตะลุงรุ่นหลังๆ ให้ความเคารพนับถือท่าน อีกทั้งหนังฉัตรยังได้รับการประกาศให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมของภาคใต้สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้หนังฉัตร เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2532

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารวัฒนธรรมผ่านสื่อหนังตะลุงคณะฉัตร ธรรมโฆษณ์” เป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึงเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมและบทบาทที่ถ่ายทอดผ่านสื่อหนังตะลุง ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า เนื้อหาสาระและบทบาทของหนังตะลุงที่ถ่ายทอดออกมานั้นมีหลายประการ ซึ่งล้วนแล้วแต่ให้ความรู้แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี โดยหนังตะลุงนับว่าเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชนชาวปักษ์ใต้ เพราะหนังตะลุงเป็นสื่อที่แสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ชัดเจนอย่างหนึ่งของชาวใต้ ดังนั้นจึงทำให้สื่อหนังตะลุงมีบทบาทต่อคนในท้องถิ่นภาคใต้เป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งยังเป็นสื่อที่ให้ทั้งความบันเทิงและให้สาระความรู้ไปพร้อมๆ กัน

1. สรุปการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการสื่อสารวัฒนธรรมผ่านสื่อหนังสือของคนะฉิ่น โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกทั้งผู้แสดง ลูกคู่ นักวิชาการ รวมถึงผู้ชมที่มารับชมหนังสือหน้าโรงหนัง สำหรับการออกแบบการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีศึกษาโดยใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ เพื่อให้การวิจัยประสบผลสำเร็จมากที่สุด เทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลใช้ 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รู้ (นักวิชาการ) ผู้ปฏิบัติ (นายหนังสือ) และผู้ให้บริการ (ผู้ชม) การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม จากการแสดงภาคสนามของหนังฉิ่น และการใช้แหล่งข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ตลอดจนข้อมูลจากเว็บไซต์ รวมทั้งหนังสือต่างๆ

ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อพื้นบ้านหนังตะลุง ได้แก่ แนวคิดเรื่องสื่อพื้นบ้าน ลักษณะของสื่อพื้นบ้าน บทบาทของสื่อพื้นบ้าน แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้าน การอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน รวมทั้งแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน หน้าที่สอดส่องดูแล หน้าที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม หน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมของสังคม และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังตะลุง มาเป็นกรอบในการศึกษา การวางกรอบการศึกษาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ว่าเนื้อหาสาระและบทบาทของสื่อพื้นบ้านเป็นอย่างไร

จากวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ ในเรื่องของเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดผ่านสื่อหนังตะลุงและบทบาทของหนังตะลุงในฐานะสื่อพื้นบ้าน โดยที่ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาคนะหนังตะลุงของฉิ่น ธรรมโฆษณ์ จากการแสดงหนังตะลุงของคนะฉิ่นจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ สามชายสหชาติ ฝนหลงฟ้า หลงท้องแม่ ราชนิวิโยค และมีดสั้น โดยในแต่ละคืนที่หนังตะลุงคนะฉิ่นแสดงจะมีเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมโดยได้ถ่ายทอดในเรื่องของอาหาร การกิน อาชีพ คติธรรม การประเพณีหรือการวางตัว ความกตัญญูกตเวที ความมีเมตตากรุณา ส่วนในเรื่องของบทบาทของหนังตะลุงก็จะมีแสดงออกในเรื่องของบทบาทการทำหน้าที่เรื่อง การให้ความบันเทิง บทบาทการทำหน้าที่เรื่องแจ้งข่าวสารต่างๆ หรือรายงานสภาพแวดล้อม บทบาทการทำหน้าที่เรื่องการศึกษาหรือการอบรมสั่งสอน บทบาทการทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นหรือการทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์สังคม บทบาทการทำหน้าที่เป็นตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ แล้วแต่เนื้อเรื่องจะมีการดำเนินไปถึงบทบาทใด การที่หนังฉิ่นได้ถ่ายทอด

เนื้อหาสาระต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ก็เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการสอนให้ผู้ชมได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และได้รับรู้ถึงวัฒนธรรมต่างๆ ที่บรรพชนรุ่นก่อนได้สืบทอดมาให้ลูกหลานได้รับรู้

2. อภิปรายผล

หนังตะลุงเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาของท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์ของคนชาวบักชีได้อย่างแท้จริง เพราะการแสดงหนังตะลุงนั้นเป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมทางภาคใต้ กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิตต่างๆ ก็ล้วนแต่เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมทางภาคใต้ และหนังตะลุงยังมีบทบาทและมีอิทธิพลต่อชาวบ้านภาคใต้เป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทในระดับรากหญ้า ดังนั้นกลุ่มผู้ชมในชนบทเป็นเป้าหมายหลักในการสื่อสารของหนังตะลุง เพราะฉะนั้นหนังตะลุงจึงเป็นสื่อพื้นบ้านที่นิยมนำมาเผยแพร่และสอดแทรกข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาสาระ พร้อมทั้งบทบาทที่สำคัญให้แก่ชุมชนที่ห่างไกล โดยนายหนังตะลุงจะแฝงเนื้อหาสาระและบทบาทอยู่ในการนำเสนอรูปแบบของความบันเทิง ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้เนื้อหาสาระที่สอดแทรกไปไม่น่าเบื่อ เพราะมีความตลกขบขันซ่อนอยู่ด้วย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันนั้นจะมีสื่อบันเทิงที่ทันสมัยและง่ายต่อการเข้าถึงผู้ชมมากกว่า และทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้ชมได้มากกว่า แต่ด้วยวิถีชีวิตของคนใต้ที่มีความผูกพันกับสื่อหนังตะลุงมาตั้งแต่แรก จึงทำให้ผู้ชมส่วนหนึ่งยังคงให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการแสดงหนังตะลุงจวบจนทุกวันนี้

หนังตะลุง เป็นการแสดงที่มุ่งให้ความรื่นเริงบันเทิงใจเป็นหลักแต่ด้วยรูปแบบของการแสดงที่ง่ายต่อการสอดแทรกเนื้อหาสาระและบทบาทต่างๆ หนังตะลุงจึงจัดเป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการช่วยพัฒนาสังคมในทางอ้อมได้ดีทีเดียว และทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ชมที่สนใจได้อีกด้วย

ในการศึกษาเรื่องการสื่อสารวัฒนธรรมผ่านสื่อหนังตะลุงคณะจิ้น ธรรมโฆษณ์ ผู้วิจัยได้พบดังนี้

2.1 เนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดผ่านสื่อหนังตะลุง

จากการศึกษาพบว่าเนื้อหาสาระในการถ่ายทอดผ่านสื่อหนังตะลุง จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่ามีเนื้อหาสาระที่ถ่ายทอดเกี่ยวกับเรื่องอาหารการกิน อาชีพ คติธรรม การประเพณีหรือการวางตัว ความกตัญญูกตเวที ความมีเมตตากรุณา ดังนี้

1. อาหารการกิน อาจจะกล่าวได้ว่าอาหารการกินของแต่ละภาคนั้นจะไม่เหมือนกัน แล้วแต่สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ แต่ก็เป็นที่แน่ชัดว่าท้องถิ่นภาคใดก็เช่นกันที่มีวิถีชีวิตในเรื่องอาหารการกินที่แตกต่างไปจากภาคอื่นๆ ด้วยเช่นกัน เป็นที่ทราบกันอยู่ว่าอาหารการกินของภาคใดเป็นที่เห็นได้ชัดเจนก็คือข้าวยา จนทำให้เป็นเอกลักษณ์ของชาวภาคใดไปแล้วก็ได้ ดังนั้นจึงทำให้คณะหนังจิ้นได้นำเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารการกินซึ่งเป็นข้าวยา มาถ่ายทอดให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงวิถีชีวิตและเอกลักษณ์วัฒนธรรมภาคใดได้อย่างชัดเจน

2. อาชีพ ส่วนอาชีพก็เช่นเดียวกันประชาชนในแต่ละท้องถิ่นแต่ละภาคนั้น ย่อมมีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิงเพราะสภาพภูมิอากาศที่ต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้แต่ละภาคมีบทบาทการทำหน้าที่ที่แตกต่างกัน ส่วนของภาคใดจะมีเอกลักษณ์เฉพาะ ที่แตกต่างไปจากที่อื่น โดยประชาชนในภาคใดส่วนใหญ่มีอาชีพประมง ทำสวน ทำเกษตรกรรม จึงทำให้นายหนังตะลุงสะท้อนภาพชีวิตและวัฒนธรรมลงไปในการแกะสลักหุ่นหนังตะลุงแต่ละตัวให้มันมีชีวิตจิตใจจริงๆ เหมือนชาวบ้านภาคใด

3. คติธรรมหรือธรรมะต่างๆ เป็นข้อสอนใจเราไม่ให้ทำผิด ทำแต่ในสิ่งที่ดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

4. ความประพุดติหรือการวางตัว ความประพุดติหรือการวางตัวก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางภาคใดที่สำคัญมาก เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกที่ควรให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง

5. ความกตัญญูกตเวทิต์ ไม่ว่าจะเป็นชนชาติไหนก็ตามย่อมรู้จักคำว่ากตัญญูกตเวทิต์ต่อผู้มีพระคุณ เพราะความกตัญญูกตเวทิต์นั้น จะส่งผลให้เราเป็นคนดีต่อไป

6. ความเมตตาการุณาก็ถือเป็นเนื้อหาสาระที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสอดแทรกลงไปในการแสดงพื้นบ้านอย่างหนังตะลุง เพราะจะทำให้ผู้มาชมหนังตะลุงได้ซึมซับในเรื่องที่ดีงาม เพราะความเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์นั้นเป็นทานอันประเสริฐยิ่งที่จะนำชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้า

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งมีแนวคิดที่เชื่อว่า วัฒนธรรม คือผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนรู้สืบทอดเป็นประเพณีกันมา เป็นความรู้สึกร่วม ความคิดเห็น ความประพุดติ และกิริยาอาการ หรือการกระทำใดๆ ของมนุษย์และแสดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบประเพณี เป็นต้น อีกทั้งผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของคณางค์ บุญทิพย์ (บทคัดย่อ : 2545) บุญธรรม เกิดเกียรติชาติ (บทคัดย่อ : 2535) และอินทรา สุวรรณ (บทคัดย่อ : 2540) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหาสาระและบทบาทที่สอดแทรกในหนังตะลุง ซึ่งมีข้อสรุปที่เป็นไปในทำนองเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันมากตามเรื่องที่คณะหนังตะลุงได้แสดงหรือถ่ายทอดออกมาในแต่ละครั้ง กล่าวคือ ผลการวิจัยของแต่ละเรื่องหนัง

ตะลุงก็ได้ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มากมายหลายประเด็นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การประเพณีปฏิบัติตนในสังคม ซึ่งเป็นรูปแบบความรู้ทางธรรม มีหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประกอบสัมมาชีพ การอบรมกิริยามารยาทของเด็กและสตรี โดยชี้แนวทางการปฏิบัติตนให้มีมารยาทเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ หากเป็นสตรีให้รักษานวลสงวนตัว ระมัดระวังตัวในการคบผู้ชาย ความกตัญญู อบรมสั่งสอนให้มีความกตัญญูและอย่าลบหลู่ผู้มีพระคุณ หากมีโอกาสควรทดแทนบุญคุณ การถ่ายทอดความรู้เรื่องสภาพทั่วไปทางการเมือง วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ซึ่งจากผลการวิจัยของแต่ละเรื่องนั้นได้สอดคล้องกับงานที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้อย่างลงตัวแล้วข้างต้น

เนื้อหาสาระในการถ่ายทอดเรื่องราวความรู้ต่างๆ ของตัวหนังตะลุงนั้น จะช่วยให้ได้ทราบถึงประโยชน์ต่างๆ ในเรื่องต่างๆ ที่ตัวหนังได้ทำหน้าที่ถ่ายทอดออกมาทางการแสดงในแต่ละคืนของนายหนัง โดยสามารถเป็นแบบอย่างในเรื่องของชีวิตความเป็นอยู่ ธรรมะที่ดี จริยธรรม ความประพฤติที่ดี ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระผ่านตัวตลกเป็นส่วนใหญ่ก็เพราะตัวตลกแต่ละตัวมีลักษณะเอกลักษณ์เป็นเฉพาะของตัวเอง และการที่ตัวตลกมีบทบาทประจำตัวของตัวเองทำให้ตัวตลกสามารถช่วยส่งเสริมในการอบรมสั่งสอนทางจริยธรรม ความประพฤติได้ทางอ้อมวิธีหนึ่ง

2.2 บทบาทและอิทธิพลของหนังตะลุงในฐานะสื่อพื้นบ้าน

ส่วนมากแล้วหนังตะลุงก็มีหน้าที่หลักคือการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมอยู่แล้ว แต่หนังตะลุงยังสามารถเป็นสื่อที่แสดงบทบาทในการสอน การให้ความรู้แก่ประชาชนได้อีก และโดยทั่วไปจะสอดแทรกบทบาทการแสดงให้เป็นบทสนทนาของตัวตลกมากกว่า เพราะตัวตลกเป็นตัวหนังที่มีความพิเศษกว่าตัวหนังอื่นๆ ด้วยการที่ตัวตลกสามารถ พูดนอกเรื่อง โดยสามารถพูดเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมจริงของผู้ชม รวมทั้งสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมได้ในขณะที่กำลังแสดงได้

นอกจากหนังตะลุงจะให้ความบันเทิงเป็นบทบาทหลักแล้ว ยังมีบทบาทในด้านอื่นๆ ที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อพื้นบ้านและแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ดังนี้

1. บทบาทการทำหน้าที่เรื่องการให้ความบันเทิงและนันทนาการ จัดเป็นการทำหน้าที่หลักพื้นฐานของการแสดงหนังตะลุง เพราะการแสดงหนังตะลุงแต่ละเรื่อง นายหนังจะมีการแฝงสาระความบันเทิงอยู่ด้วยเสมอ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการช่วยผ่อนคลายอารมณ์ เพราะหนังตะลุงจะมีตัวตลกช่วยให้เกิดความตลกขบขันเพื่อช่วยคลายความเครียดได้ และอีกอย่างการหยอกล้อกันไปมาของฉากแต่ละฉากของการแสดงหนังตะลุงนายหนังจะแฝงการหยอกล้อกันเล่นของตัวตลกทุกตัวเพื่อให้ผู้ชมชื่นชอบ ประทับใจและสนุกไปกับการดูหนังตะลุงแต่ละคำคืน การหยอกล้อก็เป็นประโยชน์เพราะนายหนังจะแฝงบทบาทหน้าที่ต่างๆ ไว้ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ชม

อาจจะเป็นกิจกรรมนันทนาการก็ได้เพราะเมื่อมีการทำงานก็ต้องมีการพักผ่อนควบคู่กันไป จะได้ผ่อนคลายความตึงเครียดและเมื่อยล้าที่เกิดจากทางกายและใจ

2. บทบาทการทำหน้าที่เรื่องแจ้งข่าวสารต่างๆ หรือรายงานสภาพแวดล้อม การเล่นหนังตะลุงแต่ละครั้งแม้จะต้องดำเนินเนื้อเรื่องตามแบบฉบับเดิมอยู่บ้างแต่นายหนังตะลุงจะแฝงเหตุการณ์เมืองในปัจจุบันลงไปด้วย เพื่อที่จะทำให้ผู้ชมได้รับทราบถึงสภาพแวดล้อมของชาวใต้ หรือในประเทศว่าเป็นอย่างไรบ้างแล้ว เพราะสื่อหนังตะลุงจะมีช่องว่างให้นายหนังตะลุงได้สอดแทรกเอาเรื่องเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นอยู่มาเป็นบทละครในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้ง

3. บทบาทการทำหน้าที่เรื่องการศึกษาหรือการอบรมสั่งสอน การแสดงหนังตะลุงแทบจะทุกเรื่องที่แฝงสาระความรู้ด้านการศึกษาไว้หลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม ศาสนา การแนะแนวทางที่ควรกระทำ การให้การศึกษาหรือการอบรมสั่งสอนก็เป็นหน้าที่หลักพื้นฐานอีกประการหนึ่งของสื่อหนังตะลุง แต่ใช่ว่าหนังตะลุงจะมาสอนกันเป็นบทเรียนเพียงแต่จะต้องมีการแฝงลงไปเป็นบทละครของหนังตะลุงเพื่อที่จะให้การศึกษาที่มีชีวิตชีวาขึ้นมา และทำให้ชาวบ้านสนใจเพิ่มมากยิ่งขึ้นไปด้วย

4. บทบาทการทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นหรือการทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์สังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญของหนังตะลุง เพราะถือเป็นส่วนหนึ่งของการดึงดูดความสนใจ และความนิยมของชาวบ้านในชนบทได้เป็นอย่างดี เพราะผู้ชมที่ไม่มีโอกาสได้ระบายความไม่พอใจในช่องทางอื่นของสภาพความเป็นอยู่ ในชีวิตปัจจุบัน การแสดงหนังตะลุงของภาคใต้เป็นที่เห็นเด่นชัดมากในการทำหน้าที่ในเรื่องดังกล่าว คือหนังตะลุงจะแสดงบทบาทการทำหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์สังคม อาทิ การวิจารณ์นักการเมือง หรือวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ซึ่งสื่อมวลชนมักจะแสดงบทบาทไม่ได้ หรือแสดงได้อย่างจำกัดเนื่องจากสื่อมวลชนต้องทำงานอยู่ในกรอบและอยู่ภายใต้เงื่อนไขกดดันอื่นๆ การที่หนังตะลุงมีบทบาทในการวิพากษ์วิจารณ์นักการเมืองหรือรัฐบาล ก็ถือเป็นแม่เหล็กที่ดึงดูดความสนใจของประชาชนๆ ได้มากที่สุดทีเดียว

5. บทบาทการทำหน้าที่เป็นตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ เนื่องจากในแต่ละชุมชนหรือระหว่างชุมชน มักจะประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่มีความแตกต่างในด้านประชากร และเนื่องจากสื่อพื้นบ้านมีคุณสมบัติสำคัญคือ เน้นความเป็นส่วนร่วม ดังนั้นสื่อพื้นบ้านหนังตะลุงจึงทำหน้าที่เป็นตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เช่น ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา

แต่การที่หนังตะลุงจะแสดงบทบาทและสื่อเนื้อหาสาระอะไรออกมาให้ผู้ชมดูนั้นก็ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาวิชาความรู้ของนายหนังตะลุงแต่ละคณะด้วยที่จะสอน และสอดแทรกความรู้ต่างๆ ลงไปในบทตัวละครหนังตะลุงได้ และไม่ใช่เรื่องง่ายทีเดียวที่จะทำให้ผู้ชมสนใจ ดังนั้นนายหนังตะลุงแต่ละคณะจะต้องมีการฝึกฝนและฝึกความชำนาญ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการแสดงหนังตะลุงต่อไป

จากผลการศึกษาของผู้วิจัย ที่ได้ศึกษาถึงเรื่องเนื้อหาสาระในการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านสื่อหนังตะลุงนั้น ผู้วิจัยใช้หลักแนวคิดเรื่องสื่อพื้นบ้าน แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมพื้นบ้าน แนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน และทฤษฎีเชิงหน้าที่ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยพบว่า สื่อพื้นบ้านหนังตะลุงได้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระและบทบาทที่เกี่ยวกับการให้ความบันเทิง การแจ้งข่าวสารหรือการรายงานสภาพแวดล้อม การให้การศึกษา การให้ความรู้พื้นฐานโดยทั่วไป การให้ความรู้เรื่องศาสนา การอบรมจริยธรรมเป็นการเฉพาะ การชี้แนวปฏิบัติ การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นไปจนกระทั่งวิพากษ์วิจารณ์สังคม และการทำหน้าที่เป็นตัวแทนความสัมพันธะระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีความแตกต่างทางด้าน เพศ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ซึ่งส่วนประกอบเหล่านี้สำคัญอย่างยิ่งในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้ง

บทบาทหรือการทำหน้าที่ของสื่อหนังตะลุงที่ถ่ายทอดเรื่องราวของวัฒนธรรม บทบาทของตัวหนังจะถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตของคนได้ การใช้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบักซ์ได้ ไม่ว่าจะเป็นภาษาที่ใช้พูดกัน การต่างกายของตัวละครหนังตะลุงที่เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาวใต้ได้เป็นอย่างดี รวมถึงอาวุธและอุปกรณ์ในการพกพาของตัวหนังแต่ละตัวก็เป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวใต้ได้เป็นอย่างดี หนังตะลุงจะเป็นตัวที่ถ่ายทอดบทบาทความรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และมีหน้าที่ในการให้ความบันเทิงเป็นหลักแก่ผู้ชม พร้อมทั้งให้ประโยชน์ในหลายแง่มุมอีกด้วย และตัวละครอาจจะสื่อสารถ่ายทอดบทบาทต่างๆ ที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจได้ง่ายกว่าตัวหนังตัวอื่น เพราะบทบาทในการถ่ายทอดของตัวละครนั้นจะพูดภาษาได้ ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นของผู้ชมชาวบักซ์ได้ เพราะฉะนั้นตัวละครอาจจะถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

สรุปแล้วหนังตะลุงได้ทำหน้าที่และมีบทบาทหลายประการที่มีความเหมาะสมในการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นสื่อในการที่จะอนุรักษ์ต้นแบบไว้เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมของชาวใต้ให้ดำรงคงอยู่สืบต่อไปตราบชั่วกาลนาน

ผลจากการศึกษาวัฒนธรรมหนังตะลุงนั้น ได้สอดคล้องกับนักวิจัยหลายท่านที่ว่าสื่อหนังตะลุงสามารถสอดแทรกความบันเทิง แง่คิด ความรู้ต่างๆ ที่เป็นสาระอยู่ในบทการแสดงของหนังตะลุงแต่ละตัว และมีวัฒนธรรมเกิดขึ้นมากมายในการแสดงหนังตะลุงแต่ละครั้ง

3. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนาสื่อพื้นบ้านหนังตะลุงในแง่มุมต่างๆ หรืออาจจะศึกษาสื่อพื้นบ้านประเภทอื่นๆ ที่กำลังจะสูญสลายไป เพื่อจะได้รับความรู้เพิ่มเติมเพื่อได้องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ลุ่มลึกและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสื่อวัฒนธรรมประเพณีการเล่นอย่างอื่น ของภาคใต้บ้าง เช่น มโนราห์
2. ควรมีการศึกษาบทบาทในการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ ของหนังตะลุง ได้แก่ หนังตะลุงคน หนังตะลุงย่อส่วน และหนังตะลุงทอล์คโชว์